

ABONNEMENT

Pays étrangers

Pour un an: 2 Dolars

Edition spéciale: 3 Dolars.

ADRESSE

"İdjtihad,, Constantinople

Téléph: St. 865

xxvième ANNÉE

15 Mars 1931

İCTİHAD

Türkçe ve Fransızca

İLMİ, EDEBİ, İKTİSADİ

No: 317

ABONEMAN:

Seneliği [24Nusha] Türkiye için 2 1/2, Âlâ kâğıdı-lısı 5 Liradır

İDAREHANESİ

Cıgaloğlunda İctihad Evi

Tarihi Te'sisi:

1904 — Genève.

Yirmi altıncı sene

15 Mart 1931

yeli dilber, şu halde kim olacak ?.. Bu kadın bizzat Hanım Sultan, uyanmak ihtiyatsızlığında bulunmuş olan Seyd i hançerlemiş ve bir karsırga gecesi esnasında Conrad ı kurtarmaya gelen ve onunla kaçan Gülnare Hanımdır. Bununla beraber, adasına varır varmaz, «romance»lar terennüm ederek kendisini bekleyen Medora'nın bulunduğu kuleye koşar. Medora, onu öldü zan etmişti. Medora, onu öldü zan ettikten sonra yaşamamıştı. Conrad, bir kuleye kapanır, ertesi gün na bedid olur. Gülnare in ne olduğu hakkında tek bir kelime yoktur.

Gelecek nüshalarda, şai'irin Lara ve Chilon mahbusu adlı eserleri tahlil edilecek.

A.D.

ALFABEMİZE DAİR

Çok saygı değer Doktorum :

Geçen mektubumda münakaşasına giriştiğim mekalenizi gene ele aldım; müsaadenizle bitireyim. Dördüncü maddesinde kef « k » harfi kısa bahsın mühim mevzu'unu teşkil etmektedir. Vardığınız netice, bunun kullanılması ba'zen zarurî olduğundan, alfabemize alınması lüzumuna kanaat getirmiş olmanızdır. O halde Lâtince şekillerden de (q) olmak iktiza edecektir.

Vakı'a dilimizin ilerilemesi « lisanı azbül-beyani Osmanînin mihâdı istinadı olan iki dil'i rekîni, Aarabî ve Farişî... » yolunda yürüşeydi, bu hususda dahi size hak vermek ihtiyacını duyardım. Lâkin bir milletde halk dili yazı diline ne kadar yaklaşmış olursa o cema'at da medeniyette o nisbette yükselmiş bulunacağına iman getirmiş olduğumuz için, ve bir nice kavmlerin medenî lisan yaratma yolundaki muvaffakiyetlerini gösteren Tarih : « işte dilinizin zengin köklerini hakkiyle benimseyiniz ve bunları çok façetali birer pirlanta gibi güzelce işlemek yolunu tutunuz » diye millî duygumuzun kulak zarına olanca gür sesiyle bağırdığı için, yukarıki kana'atinize paydaşlık edemem. Endişenizi kocunduran hal ancak kapının yağ istemesi gibi, 'arızî bir eksikliğin verdiği aksaklıktır. Hatırladığımıza göre Büyük mürşidimiz : « lisanımıza karışmış ve fakat atılması bir zaman mes'elesi olan yabancı kelimelerin hatırı için Türk alfabetine harf ilâve edilmez » dememiş miydi ? Uzakgören ne doğrubir söz. Türkcemiz için bahis

mevzu'u olacak bir kaf-kef güçlüğü yoktur; çünkü ağır hecede « k » tabi'atile « kaf » dir; hafifinde « kef » dir. Lâkin şimdiki halde kullanmakta olduğumuz bir takım Arap, Acem kelimeler karşısında iktibastan kaçınmak ve hecenin hakkını vermek kaygusundan da vaz geçilmeyeceği aşikârdır. Bu güllere ihtiyacımız kaldıkça, nâçar, dikenlerine de katlanacağız. Tanrıya şükür ki, duyulan mahzurun ortadan kaldırılması hiçte güç değildir. Külâh biçimindeki hafifletme işaretimiz ne güne duruyor ? İşte: hak, hâk (kazımak), haâk (toprak) misali bir çuval lafdan daha kolay ve kısacasına maksadı aydınlatmış oluyor; değil mi? Bununla beraber şimdiki vurgularımızla kabile (ebe) ile kabileyi (aşiret) ve emsalini ayırt edemiyoruz; çünkü misal olarak, dâvet ettiğimiz ebe kabilenin « a » sını uzatmak için külâhı başına geçirdik mi, hemen kendisine Kâbile ulaşmış buluyor; fakat kusur « K » harfinde değil, ancak taşıyamayacağı kadar vazife yüklenmiş o hokkabaz külâhındadır. Hem hafifletiyor, hem uzatıyor, hemde ayn hizmetini görüyor; üstelik de hafif « k » yi yumuşatıp « ky » ye çeviriyor. Kâzım, kâtip gibi. Yalnız bu son, y'ümüş (vazife) ona yetse gerekir. İki karpuz bir koltuğa sığmaz, ata sözü dilimizden düşmezken, bizim ondan dört karpuzla muvazene canbazlığı beklememiz birer insafsızlık değildir ? Hafifletme işaretinden uzatmayı ayırarak bu iş için meselâ düz bir med işareti kabul edilse, akıl (us) âkıl (akıllı) âkil (yeyici) gibileri birbirinden farketmek kolayca kabil olur.

Beşinci madde de apostrofdan bahsediyorsunuz ki, hem ayn hem hemzedir. Türkcemizde bunların kesik söylenişinde duyulacak bir fark olmadığı için, her iki yümüş (vazife) bu işarete verilmiştir. Fakat bu yüzden bâzen iltibas hasıl oluyor; dilimiz ise iltibasdan bir, tenafürden iki, nefret eder. Homonim, yâni sesce aynı, mânaca başka olan sözlere, en medenî dillerde bile çok tesadüf edildiği ileri sürülerek, bu nakısaya katlanmamız tavsiyesi, hence yerinde olmayan bir öğüttür; çünkü batıl ile ihticac olmaz. Vakaa dilimizde birbirine savutca benzeyen kelimeler yok değil. Ben benek - vø özüm, el - beş parmaklı ve diyar, memleket v. ilh. Amma bunlar çok şükür azdır. Şair ve ediplerin sözoyunlarına buluşmayeri olmaktan başka hiç bir şeye yaramıyan bir hâli, sun'î bir surette imlaya dahi aşlamak, elbette muvafık değildir. Bu meyil, eski elifbe ve imla zihniyetinden kalmış bir tortu, savılmış sanılan

hastalığın bıraktığı emareler olmakdan kur-tulamaz . Bundan dolayı iltibastan kaçınıla-rak «ayn» harfini mutlaka izhar etmek lazım gelen yerlerde, bütün Oryantalistlerin kabul etmiş oldukları yüzü tersine dönmüş apostrof işaretini kullanmak, iltifata şayan bir fikirdir. Mer'î (görülen) ve mer'î (riayet edilen) misal-leriyle maksadınızı layıkı vechile tasvir etmiş bulunmakdasınız .

Tıbbî bir görüşle imlaları mâlul kelimeleri-miz, şüphesiz ki nisbeten pek azdır. Bunların mânaca bulaşıklıkta kurtarılmış kılıkları imla lugatında gösterilmiş olacağından, çocuklarımız için bunların iştikakını bilmek ihtiyacı kalmaz. Oğünkü mânasıyle belleyip kullanırlar. Doğru-suda budur.

Eski harflerimizin imla bahsında verdikleri yürek titretici küçlüğe bakarak şimdiki kolay-lık o kadar büyük, dilimizin serpilip genişle-mesine engel olan kösteği savurup atan him-met o kadar kutlu ve bereketlidir ki, bunu ba-şaran ulularımıza tükenmez minnetdarlık taşı-yarak kalan küçük nakiselerin de gitgide orta-dan kalkacağına sıkıca bel bağlaya biliriz.

Dostca önlediğim arık (temiz)saygıları benim semek dedirginliğinden yüksünmemenizi dilerim, Efendim.

Köse Raif Paşa oğlu

M. Fuat

Melek Celâl H.Ef. ye

BİR TABLO TASLAĞI

Yirmi seneden beri, bir çok kasabalarımı-zın, köylerimizin adları münferiden, müctemi-an değiştirildi. Bunlar arasında tanıdığım kasabalardan, köylerden hiç biri (Aya istafo-nos) a verilen (Yeşil köy) kadar müsemmâ-sına uygun düşmedi. Meselâ: (Kırk kilisa) yı (Kırklar eli)ne çevirmek gibi tühafliklarda oldu.

Üçler, Yediler gibi (Kırklar) da, görünür, görünmez kırk müslüman Evliyasından müte-şekkil bir zümre olmak üzere mervî ve mârufdur.

(Kırk kilisa) dan, — eski tabir ile — kırk bap kilisadan her biri mutlaka Rum ayaların-dan, yani Azizlerinden, Velilerinden birine mensûp ve onun ismile müsemma bulunduğu-göre bu yeni adla eski isim arasında manaca bir fark yok demektir. (Kırklar eli) ismile bu kırk Aizzei nasârâyı vefatlarından asırlarca sonra ve bizcede mümtaz bir evliya zümresi teşkil etmek şartile ihtida ettirmiş gibi oluyo-ruz!

Bu ismi kim vermişse, belki de kiliseyi (El) e tahvil edivermek sûretile, sehli mümte-ni bir ad bulduğundan memnun ve müftehir olmuştur.

Her gören, her içinde yaşayan gibi, ben de bu yegâne muntazam ve her mevsimde rengi, teraveti mahfûz (Yeşil köy) ü pek severim; vaktile onun ipek kadife gibi, üstüne basmaya kıyılmaz yumuşak çayırıları üzerinde, temiz, ve ağaçlı caddelerinde, iki sene kadar gezin-mek zevkile münşei olduktan sonra, dâimî ve müstevlî yeşilliğinin de delaleti veçhile havası-nın değil, zemininin rutubetinden kaçayım derken Erenköyünün çamurlarına batmışdım.

1909 Mayısında, bir akşam üstü, Yeşil köy-le Bakır köy arasındaki çayırarda geziniyor-dum. Güneş yeşilden başka [1] hemen her ren-gin nihayetsiz açıkları, koyuları ile mülev-ven, aşağıları tûlânî tabakalar, yukarıkileri renk renk yığınlar halinde ve etrafları altın saçaklı bulutları yararak, delerek, bazan, pek ince tüller gibi şeffaf bulutların arkasından pürüzlüce görünerek denize iniyordu.

Hemen his edilmeyecek kadar hafif, biraz nemli ve ılık bir rüzgâr köyün bahçelerinde, sokaklarında üstlerine kar yağmış gibi duran akasyaların çiçeklerinden, kendileri görünme-yen leylak, gilisın, ve yâseminlerden uçan kokuları İstanbul cihetine doğru dağıtıyordu.

Marmara, pastel boyaları, altın, elmas toz-ları saçılmış gibi, yer yer renk ve ziya halita-larile titreye, titreye buruşuyor; ve bunlar arasında, yuvarlandıkça açılıp uzayan mâvî telgraf kâğıatları gibi hava cereyanlarının iz-leri, ansızın peyda ve hayali uzadıktan son-ra, yekdiğerile birleşerek zâil oluyordu.

Denize yaklaştıkça, daha ziyade kızıllaşa-rak cirmi büyüdüğü halde ziya ve harareti azalan güneş, bu mâyi renk ve ziya bediaları arasına her cüzi titrek ve halezonlu bir mer-can sütünü uzatıyordu.

Aslına mı, aksine mi daha güzel deyece-ğimi bilmediğim bu iki sihirli tablodan biri-nin altında, ötekinin üstünde belirerek aşk zaferlerinin parlak neşvesi, pembe ümitlerle mesrûr ve müsterih bir kalbe ansızın giren hiyânet şüphesi gibi simsiyah bir vapur, kara dumanlarını savurarak ve ânbeân büyüyerek köyün hizasına doğru geliyordu.

Güneşden aldığı renk ile kızaran, rüzgâr-sızlıktan dolayı buruşan yelkenlerinden ümit

[1] Tâif'de açık, koyu, yeşil bulutlar gördüm.